

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Літвяга І.В., к.п.н., доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогічної майстерності,
Житомирський державний університет ім. Івана Франка

Соціальний захист – необхідний елемент функціонування будь-якої розвиненої держави. У Конституції України соціальний захист трактується як система заходів щодо захисту населення від соціальних ризиків. У ст.46 наголошується про «право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та інших випадках, передбачених законом»[1].

Науковці по-різному трактують поняття соціального захисту. Система соціального захисту в широкому сенсі – це система законодавчих, соціально-економічних і політичних гарантій, що надають умови для забезпечення засобами існування працездатним громадянам та соціально уразливим прошаркам. У вузькому ж сенсі соціальний захист – це система законодавчих, соціально-економічних і морально-психологічних гарантій, засобів і мір, завдяки яким створюються рівні для членів суспільства умови, що перешкоджають несприятливим впливам середовища на людину, що забезпечують гідну і соціально прийнятну якість їхнього життя[2].

Особливістю сфери соціального захисту є те, що в загальному вигляді обов'язок щодо організації і надання соціального забезпечення і соціального захисту покладається на державу. Держава виконує соціально-захисну функцію, тобто затверджує й забезпечує права і свободи людини(ст.3 Конституції України).

Державне управління у сфері соціального захисту населення здійснюють Кабінет Міністрів України, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та їх виконавчі й розпорядчі органи, а також спеціально уповноважені на те державні органи, які забезпечують впровадження в життя державної політики у сфері надання соціальної допомоги населенню та інші державні органи відповідно до законодавства України.

У Законі України «Про соціальні послуги»(2003р.) визначений перелік соціальних послуг, до яких відносять надання соціальних послуг особам, які опинилися у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.

Соціальні послуги – це комплекс дій держави, відповідних громадських і приватних організацій, спрямованих на створення і поліпшення умов життєдіяльності та можливостей самореалізації населення, а також на реалізацію соціальних, політичних, особистісних та інших прав.

Соціальні послуги надаються безкоштовно, зокрема дітям та молоді, які потрапили у складну життєву ситуацію у зв'язку з інвалідністю, хворобою, малозабезпеченістю, безпритульністю, сирітством, жорстоким ставленням у сім'ї.

Види соціальних послуг:

- соціально-педагогічні – організація навчального та виховного процесів, дозвілля, художньої, спортивно-оздоровчої та інших видів діяльності;
- психологічні – застосування психодіагностики, проведення консультацій;
- соціально-економічні – надання натуральної та грошової допомоги;
- юридичні – консультування з питань законодавства, здійснення прав та інтересів осіб;
- соціально-медичні – організація та здійснення профілактичних, лікувально-оздоровчих заходів, підтримка та охорона здоров'я;
- послуги з працевлаштування – пошук роботи, сприяння працевлаштуванню.

Соціальне обслуговування базується на принципах гуманізму, добровільності, конфіденційності, доступності, законності, рівних можливостей громадян, незалежно від статі, віку та національності, адресності й профілактичної спрямованості.

До основних форм надання соціальних послуг відносять матеріальну допомогу та соціальне обслуговування.

Соціальне обслуговування здійснюється в установах та закладах денного перебування, в установах і закладах тимчасового й постійного перебування та в територіальних центрах соціального обслуговування, а саме в: центрах соціального обслуговування населення, кризових центрах для жінок, притулках. Зокрема, до центрів соціального обслуговування населення відносяться:

- соціальний гуртожиток;
- центр соціально-психологічної допомоги;
- центр для ВІЛ-інфікованих дітей та молоді;
- соціальний центр матері та дитини;
- центр соціально-психологічної реабілітації для дітей та молоді з функціональними обмеженнями.

Ефективність соціального обслуговування залежить від того, що його мета має визначатись як на державному рівні, так і на рівні окремих регіонів, міст, районів та на рівні окремих груп населення і особистості, зокрема.

Отже, система соціального обслуговування населення має постійно розвиватись, відпрацьовуючи різні технології, визначаючи чітку структуру програм, принципів управління та створення власного інструментарію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кельдер Т.Л. Поняття соціального захисту і його основні напрямки в сфері праці / Т. Л. Кельдер // Економіка праці. – Режим доступу до ресурсу : <http://slv.com.ua/bookz/123/3351.html>.
2. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://constitution.org.ua/>.